

Samenwerkingsakkoord

Gent

“Aanpak crisissituaties bij mensen met een psychische problematiek”

Lancering 2/10/2014

SAMENWERKINGSAKKOORD GENT

AANPAK CRISISSITUATIES BIJ MENSEN MET EEN PSYCHISCHE PROBLEMATIEK

Inleiding

In het gerechtelijk arrondissement Oost-Vlaanderen, afdeling Gent leeft sinds geruime tijd de nood om bij crisissituaties van mensen met een psychische problematiek multidisciplinair te kunnen samenwerken. De focus ligt op de dringende gedwongen opname van personen met een psychische problematiek met als finaliteit het aantal dringende gedwongen opnames te kunnen vermijden en enkel als ultimatum remedium te gebruiken ten voordele van de vrijwillige opname.

Knelpunten

Uit de hedendaagse praktijk is gebleken dat de dringende gedwongen opname soms het gevolg is van een gebrekkige informatiedoorstroming tussen de hulpverlening enerzijds en de gerechtelijke overheden anderzijds.

Ook het begrip 'crisis' wordt soms anders ingevuld door de beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg dan de gerechtelijke overheid en kan zeer sterk variëren van persoon tot persoon. M.a.w. wat voor een tussenkomende buitenstaander als een crisis kan worden ervaren bij een persoon met psychische problematiek, kan voor een patiënt 'normaal' gedrag zijn waarbij de gedwongen opname niet dient te worden bevolen.

Finaliteit samenwerkingsprotocol

Door het implementeren van een ketenaanpak van crisissituaties bij mensen met een psychische problematiek in het arrondissement Gent wordt de mogelijkheid gecreëerd van een informatie-uitwisseling en samenwerking tussen beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg (PAKT¹) enerzijds en gerechtelijke autoriteiten (parket Oost-Vlaanderen, afdeling Gent²-politiezone Gent³ - justitiehuis Gent⁴) anderzijds met als finaliteit een dringende gedwongen opname te vermijden.

De doelstelling is om het lijden van mensen met een psychische problematiek tot een minimum te beperken en niet meer dan nodig in te grijpen bij crisissituaties aangezien de patiënten met psychische noden tot de meest kwetsbaren in onze maatschappij behoren. We betrachten hiermee de thans verspreide middelen efficiënter aan te wenden in een model van geïntegreerde gezondheidszorg.

¹ PAKT: het netwerk van zorgverleners en zorgverlenende instellingen uit de regio Gent-Eeklo-Vlaamse Ardennen zie www.pakt.be

² Parket Oost-Vlaanderen, afdeling Gent is bevoegd voor feiten gepleegd in het gerechtelijk arrondissement Oost-Vlaanderen, afdeling Gent

³ Onder politiezone Gent vallen: Stad Gent, Afsnee, Desteldonk, Drongen, Gentbrugge, Ledeborg, Mariakerke, Mendonk, Oostakker, Sint-Amandsberg, Sint-Denijs-Westrem, Sint-Kruis-Winkel, Wondelgem en Zwijnaarde.

⁴ Justitiehuis Gent is bevoegd voor de begeleiding en het toezicht op justitiabelen, woonachtig in gerechtelijk arrondissement Gent

Definitie van een crisissituatie bij een persoon met een psychische problematiek

Een crisissituatie is een acute situatie waarbij een redelijk vermoeden bestaat van een ernstige stoornis van het oordeelsvermogen die voortkomt uit een geestesstoornis en die een direct ingrijpen noodzakelijk maakt teneinde direct gevaar voor de persoon of omgeving af te wenden, dan wel om ernstige overlast te beëindigen.

Getrapte zorg

De verschillende elementen die een crisissituatie kenmerken vormen geen constante maar kunnen variëren in intensiteit. Het meest efficiënte antwoord op crisissituaties dient bijgevolg mee te variëren.

Ingrijpend	plaats	Betrokken partijen
Laag	leefmilieu	Basis Patiënt Patiënt + omgeving + eigen huisarts, huisarts van wacht ⁵
		+ GGZ Mobiel Crisis Team ⁶ MOBiL Team ⁷
	via MCT	AZiS+ ⁸

⁵ De arts van wacht kan de huisarts met wachtdienst zijn of de Upsie Gent.

De 3 huisartsenwachtposten zijn gevestigd in Baudelokaai 7; Kliniekstraat 27; Martelaarslaan 305 te Gent en functioneren enkel op weekend en feestdagen. Het centraal telefoonnummer van de huisartsenwachtpost is 09/ 236.50.00. Voor openingsuren en bereikbaarheid zie www.huisartsenwachtposten.be.

Upsie Gent is gevestigd in De Pintelaan 185 te Gent en is telefonisch bereikbaar op 09/240.37.42.

⁶ **Mobiel Crisis Team (MCT):** ambulante team voor ondersteuning van patiënten in crisissituaties en de organisatie van (crisis-)zorg. MCT is 7 dagen op 7, 24 op 24 uur telefonisch bereikbaar op 09/332.14.14. De crisisinterventies ter plaatse gebeuren 7 dagen op 7 van 8-22u binnen de stad Gent, Afsnee, Desteltonk, Drongen, Gentbrugge, Ledeborg, Mariakerke, Mendonk, Oostakker, Sint-Amansberg, Sint-Denijs-Westrem, Sint-Kruis-Winkel, Wondelgem en Zwijnaarde, Destelbergen, De Pinte, Evergem, Lochristi, Lovendegem, Melle, Merelbeke, Sint-Martens-Latem.

⁷ De MOBiL-teams ondersteunen, begeleiden en behandelen personen met een langdurige psychische problematiek in hun eigen leefomgeving zodat ze zich maximaal kunnen handhaven en ontplooiën, binnen de context van een maatschappelijk steunsysteem.

Onder MOBiL team Gent West (PC Dr. Guislain, PZT Deinze) vallen Aalter, Deinze, Nevele, Zulte, Sint-Martens-Latem, Nazareth; Deelgemeenten Gent: Drongen, Mariakerke, Wondelgem; Wijken centrum Gent: Bloemekenswijk, Rabot, Brugse Poort, Rooigem, Watersportbaan.

Onder MOBiL team Gent Noord (PC Gent-Sleidinge) vallen Evergem, Lochristi; Deelgemeenten Gent: Oostakker, Sint-Amansberg; Wijken centrum Gent: Kanaaldorpen, Papegaai, Elisabethbegijnhof, Muide, Meulestede, Afrikalaan, Sluizeken, Dampoort, Gentse binnenstad.

Onder MOBiL team Gent Zuid (PC Caritas, PC Sint-Camillus, PZT Gent) vallen Gavere, De Pinte, Merelbeke, Melle, Destelbergen; Deelgemeenten Gent: Sint-Denijs-Westrem, Afsnee, Ledeborg, Gentbrugge, Zwijnaarde; Wijken centrum Gent: Moscou, Vogelhoek, Oud Gentbrugge, Nieuw Gent, Stationsbuurten, Macharius.

Onder MOBiL team Meetjesland (PC Sint-Jan Eeklo, PC Sint-Jan Baptist Zelzate, NPTZ Meetjesland) vallen Eeklo, Zelzate, Waarschoot, Knesselare, Maldegem, Kaprijke, Sint-Laureins, Assenede, Wachtebeke, Moerbeke, Lovendegem, Zomergem.

⁸ AZiS+: Assertieve zorg in de samenleving: overlegtafel waarop men probeert zorgtrajecten uit te tekenen voor volwassenen (met verblijfplaats in regio Gent-Eeklo) met ernstige en langdurige psychiatrische problemen die buiten de hulpverlening (dreigen te) vallen of niet bereikt worden en waarvoor de gewone procedures aanmelding, verwijzing,...geen uitkomst bieden. AZiS+ is tijdens de kantooruren bereikbaar op 09/2167470 of netwerkpunt@pakt.be

Hoog	residentieel	Vrijwillige opname
		Gedwongen opname via gewone procedure
		Gedwongen opname via spoedprocedure

Informatie-uitwisseling

Een pijnpunt in de informatie-uitwisseling tussen de zorgsector en de gerechtelijke autoriteiten is onder meer het beroepsgeheim.

Alle betrokken partijen zijn gebonden aan hun eigen beroepsgeheim waarbij de finaliteit van het beroepsgeheim uiteraard verschilt tussen de zorgverleners enerzijds en de gerechtelijke autoriteiten anderzijds maar waarbij er gewerkt wordt volgens een te rechtvaardigen uitzondering op het medisch beroepsgeheim.⁹

Bij informatie-uitwisseling tussen de zorgverstrekkers en de justitiële instanties is de hiërarchisch overste de eindverantwoordelijke.¹⁰

Een goede aanpak van de crisissituaties bij mensen met een psychische problematiek vraagt uiteraard - in het belang van de patiënt - om een goede informatiedoorstroming tussen de verschillende actoren. Om het doorgeven van gegevens in overeenstemming te brengen met de deontologische en wettelijke regels van de deelnemende organisaties wordt rekening gehouden met de volgende voorwaarden: De tussenkomende persoon legitimeert zich tegenover de patiënt:

- Het delen van informatie is in het belang van de patiënt: dit wil zeggen van belang om een eventuele dringende gedwongen opname te vermijden en om de veiligheid van de patiënt en zijn omgeving te garanderen.
- Enkel die gegevens die noodzakelijk en relevant zijn worden uitgewisseld op basis van de 'need to know' en 'nice to know'-principes: het gaat om die gegevens die noodzakelijk zijn om de crisis in te schatten en om de veiligheid van de patiënt en zijn omgeving te garanderen
- De betrokken patiënt wordt op maximale wijze voorafgaandelijk geïnformeerd tenzij zijn psychische toestand dit onmogelijk maakt. In dit geval wordt in de mate van het mogelijke de vertrouwenspersoon en / of de wettelijk vertegenwoordiger betrokken. Er wordt gestreefd naar een maximale toepassing van de crisiskaart¹¹ (waarbij de schriftelijke toestemming van de patiënt geïntegreerd wordt) waarbij persoonsgegevens die de gezondheid betreffen, enkel mogen verstrekt worden onder de verantwoordelijkheid van een beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg of wanneer de verwerking ervan noodzakelijk is voor het voorkomen van een dringend gevaar of voor de beteugeling van een bepaalde strafrechtelijke inbreuk.¹²

⁹De uitzondering op het medisch beroepsgeheim is te rechtvaardigen vanuit het spoedeisend karakter van de in dit samenwerkingsprotocol bedoelde crisissituaties. De "need to know" vragen vinden hun grondslag in deze uitzondering.

¹⁰ NB Bij de justitieassistenten is de eindverantwoordelijke de directeur van het justitiehuis, ...

¹¹ De crisiskaart is een persoonlijke kaart die mensen die ooit een psychische crisis hebben meegemaakt of bang zijn er één mee te maken, bij zich dragen. Het is een document waarmee de patiënt vastlegt wat er moet gebeuren op het moment dat er sprake is van een (dreigende) crisis: te verwittigen personen, lopende behandeling, medicatie, benadering en maatregelen in zijn/haar persoonlijke omgeving ten tijde van een (dreigende) crisis.

¹² Cfr Art 7§4 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van de persoonsgegevens

Concrete “Need to know” vragen:

- vragen van de gerechtelijke autoriteiten naar de beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg toe in crisissituaties:

- Is betrokkene gekend bij uw diensten?
- Is er hulpverlening voorzien?
- Is deze hulpverlening voldoende?
- Werd betrokkene uiteindelijk opgenomen?
- Indien geen opname is er verdere begeleiding voorzien?

- vragen van de beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg naar de gerechtelijke autoriteiten toe in crisissituaties:

- Korte omschrijving van de crisissituatie waarbij politie is tussenbeide gekomen.
- Bestaat er gevaar voor de fysieke integriteit van de tussenkomende hulpverleners bij de eventuele opname (agressie, verboden wapendracht)?¹³
- Een goede aanpak van de crisissituatie vraagt na de crisis ook een evaluatie. Een zicht op een hulpverleningstraject binnen een gerechtelijke maatregel kan leiden tot een betere afstemming van de zorg.

Procesbeschrijving

1) Omgeving stelt crisissituatie vast en doet beroep op de huisarts.

De huisarts beoordeelt de psychische toestand en organiseert het juiste aanbod en informeert betrokkenen.

Indien de huisarts met wachtdienst wordt gecontacteerd kan deze bij het MCT via het EPD¹⁴ of CoZo¹⁵ nagaan of de patiënt gekend is bij MOBilteams of MCT. De “need to know”-vragen kunnen hiertoe gesteld worden. Binnen de structuur van de wachtpost lijkt dit een haalbare kaart.

Voor gekende patiënten kan bij de patiënt zelf de crisiskaart opgevraagd worden.

¹³ Voor geplande consultaties kan deze informatie tijdens de werkuren opgevraagd worden per mail aan de Dienst Maatschappelijke Zorg op dmz@politie.gent.be. Voor realtime informatie kan er telefonisch contact opgenomen worden met de dienst zonale sturing op het telefoonnummer 101.

¹⁴ EPD: Elektronisch Patiënten Dossier

¹⁵ CoZo: Collaboratief Zorgplatform, is in volle ontwikkeling. Op termijn zullen de crisiskaarten ter beschikking gesteld worden in CoZo.

2) Omgeving stelt crisissituatie vast en doet een beroep op de politie.

De politie beschikt over politionele en juridische informatie (bv juridisch statuut van de patiënt).

Bij vermoeden van een psychische problematiek worden de volgende stappen ondernomen in communicatie en overleg met de omgeving:

- contacteren van de huisarts¹⁶ of de arts van wacht¹⁷
- bij ontbreken van een huisarts of een arts van wacht neemt de politie contact op met de dienst zonale sturing.
- de dienst zonale sturing neemt op zijn beurt contact op met het MCT¹⁸.

Afhankelijk van de situatie en/of patiënt al gekend is bij MOBILteams of MCT kunnen de “need to know”-vragen gesteld worden. Op basis van de ingewonnen informatie en de beoordeling van de psychische toestand wordt de nodige zorg zo spoedig mogelijk¹⁹ georganiseerd.

3) Politie stelt zelf een crisissituatie vast.

De politie beschikt over politionele en juridische informatie (bv juridisch statuut van patiënt).

Bij vermoeden van een psychische problematiek worden de volgende stappen ondernomen in communicatie en overleg met de omgeving:

- contacteren van de huisarts²⁰ of arts van wacht²¹
- bij ontbreken van een huisarts of een arts van wacht neemt de politie contact op met de dienst zonale sturing.
- de dienst zonale sturing neemt op zijn beurt contact op met het MCT²².

Afhankelijk van de situatie en/of patiënt al gekend is bij MOBILteams of MCT kunnen de “need to know”-vragen gesteld worden. Op basis van de ingewonnen informatie en de beoordeling van de psychische toestand wordt de nodige zorg zo spoedig mogelijk²³ georganiseerd.

¹⁶ De huisarts onderzoekt de patiënt of informeert de vraagsteller telefonisch of verwijst door.

Het is de medische verantwoordelijkheid van de arts om de eindbeslissing te nemen.

¹⁷ De arts van wacht kan de huisarts met wachtdienst zijn of deze verbonden aan Upsie Gent.

Deze arts onderzoekt de patiënt of informeert de vraagsteller telefonisch of verwijst door.

Het is de medische verantwoordelijkheid van de arts om de eindbeslissing te nemen.

¹⁸ MCT is bereikbaar op 09/332.14.14

¹⁹ Een vraag van zowel de politiediensten als van de tussenkomenende zorgverstrekkers moet als prioritair aanzien worden. Een dringend hulpverzoek vanuit de zorgsector gebeurt op het telefoonnummer 101.

²⁰ De huisarts onderzoekt de patiënt of informeert telefonisch de vraagsteller of verwijst door.

²¹ De arts van wacht kan de huisarts met wachtdienst zijn of deze verbonden aan de Upsie Gent.

²² MCT is bereikbaar op 09/332.14.14

4) Betrokken referentiepersoon verantwoordelijk voor opvolging van een begeleidingsplan in een lopend traject (justitie-assistent, straathoekwerker, maatschappelijk werker OCMW, casemanager MOBIL) stelt zelf een crisissituatie vast.

De referentiepersoon kan, mits toestemming van patiënt, achtereenvolgens contact opnemen met een huisarts, arts van wacht²⁴, wijkgezondheidscentrum, MCT of MOBIL.

Indien noodzakelijk kan de politie ingeschakeld worden in functie van hun rol en verantwoordelijkheden.

Indien de patiënt geen toestemming geeft om in contact te treden met bovenvermelde personen kan de patiënt eventueel aangemeld worden via MCT bij AZiS.

Indien de patiënt gekend is bij MOBILteams of MCT kan, mits toestemming van de patiënt, contact opgenomen worden met de betrokken Pakt-partner.

Stuurgroep:

Er wordt een stuurgroep opgericht ter evaluatie van dit samenwerkingsprotocol.

1. De leden van de stuurgroep bestaan uit de ondertekenende actoren en adviserende partners.
2. Halfjaarlijks komt deze stuurgroep samen om de werking van dit samenwerkingsprotocol te evalueren en bij te sturen waar nodig.
3. De ondertekenende actoren houden een beperkte uniforme registratie bij per organisatie en noteren de tussenkomsten en verbeterpunten.

²³ Een vraag van zowel de politiediensten als van de tussenkomende zorgverstrekkers moet als prioritair aanzien worden. Een dringend hulpverzoek vanuit de zorgsector gebeurt op het telefoonnummer 101.

²⁴ De arts van wacht kan de huisarts met wachtdienst zijn of deze verbonden aan de Upsie Gent.

Ondertekening partners

Dit samenwerkingsprotocol kwam tot stand door de adviserende rol ad hoc van de afgevaardigden van de patiëntenvereniging UilenSpiegel vzw, familievereniging Similes, Overlegplatform Geestelijke Gezondheidszorg Oost-Vlaanderen vzw (PopovGGZ vzw) en de Orde van geneesheren.

Door de ondertekening van dit samenwerkingsprotocol gaat de desbetreffende partner/dienst akkoord om de in dit protocol voorgestelde aanpak als uitgangspunt te nemen voor de behandeling van crisissituaties bij mensen met een psychische problematiek.

De volgende diensten/partners engageren zich door de ondertekening om dit samenwerkingsprotocol zo maximaal mogelijk toe te passen:

Voorzitter Het PAKT, Mia De Caluwé

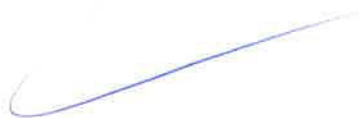
Korpschef Politiezone Gent, Filip Rasschaert

Procureur des Konings Oost-Vlaanderen, Johan Sabbe

Directeur Justitiehuis Gent, Sara Goossens

Gent, 7 augustus 2014.

K. LEOPOLD II-LAAN 26 E B-9000 GENT
09/220 47 50 09/222 25 76
CONTACT@ORDE-GEN-OVL.BE

Dokter Jan VAN ELSSEN

O.ref.: B.103092/2014/42917

Betreft : uw e-mail van 1 juli 2014 (samenwerkingsprotocol)

Zeer Geachte Collega,

Bij deze kunnen wij u mededelen dat het Bureau in zijn zitting van 30 jl. kennis nam van uw e-mail van 1 juli met bijgevoegd het aangepast samenwerkingsprotocol 'Aanpak crisissituaties bij mensen met een psychische problematiek'.

Wij danken u voor deze mededeling en stellen vast dat u bij de aanpassing van de tekst rekening hebt gehouden met de suggesties geformuleerd door de Nationale Raad.

Het Bureau wenst u te danken voor uw inspanning om dit lovenswaardig initiatief mee correct te hebben uitgebouwd.

Voor de goede orde willen wij er nogmaals aan herinneren dat de provinciale Raad in deze geen mede contracterende partij is.

Met collegiale achting,
namens het Bureau,
de Voorzitter,

Dr. M. BAFORT.